

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERȚIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Dela Reuniune.

CONVOCARE

»Reuniunea Economică din Orăștie« își va ținea Luni în 3 Iunie n. (21 Maiu v.) adevă a doua zi de Rusalii

I-a adunare generală ordinară
la oarele 2 d. a. în comuna Romos, după următorul program:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Raportul comitetului Reuniunii pe periodul de timp deta inactivarea ei până la finea anului 1900.
3. Raportul cassarului despre starea averii Reuniunii.
4. Budget de anul 1901.
5. Anunțarea și desfășurarea programului expoziției de vite hotărâte a se ținea, cu o eventuală prelegere asupra însemnătății ținerii vitelor.
6. Intregirea comitetului.
7. O prelegere economică.
8. Distribuirea premiilor puse de reuniune pentru altoi în 1900.
9. Eventuale propuneri.
10. Esmiterea alor 2 membrii pentru verificarea protocolului.
11. Inchiderea adunării.

Toți membrii și binevoitorii acestei Reuniuni Economice sunt prin aceasta cu toată dragostea poștiți a lua parte la I-a ei adunare generală.

Experiența unui an de zile va fi dat privilegiu celor cu interes pentru promovarea economică a poporului nostru, să afle poate idei nouă și fericite, cari ar fi a se pune în lucrare prin Reuniune în scopul promovării economice a poporului, și adunarea generală dă un bun privilegiu tuturor a veni și a-și expune ideile în formă de propuneri, și a stărui pentru ele în cercuri mai largi.

Din ședința dela 11 Maiu n. a comitetului „Reuniunii Economice în Orăștie“.

Dr. Ioan Mihu
președinte.

Ioan Moța
secretar.

Ședința comitetului.

Sâmbătă în 11 Maiu n. Comitetul Reuniunii noastre economice a ținut ședință sub președința dlui *Dr. I. Mihu*. Au fost prezenți dnii A. P. Barcianu, N. Vlad, N. Andrei, D. David, N. Mihăilă, D. Rob, V. Orbonaș și secretarul I. Moța.

Secretarul a raportat despre împărțirea celor 800 altoi cumpărate dela Geoagiu. Raportul s'a luat la cunoștință hotărându-se, ca cei-ce au luat altoi peste numărul ce le compete ca membri, au să le plătească cu câte 30 bani firul.

În Iunie se va înainta cerere nouă la ministru, ca să dea Reuniunii și în toamnă un rënd de altoi pentru a le împărți între membrii sei.

Se va înainta reprezentanței orașului o rugare, să pună Reuniunii la dispoziție câteva jugere de pământ drept școală de pomi, în cari se se cultive altoi alese, servindu-se membrilor Reuniunii și lățind și prin aceasta pomăritul, care nu e destul de îmbrățișat de poporul nostru, precum ar vrednici.

S'au presintat socotelile asupra averii Reuniunii pe a. 1900 și au fost predate unei comisii (dnii A. P. Barcianu, D. David și Nic. Mihăilă), care se le revidieze și să raporteze în o ședință apropiată.

S'a hotărât ca adunarea generală a Reuniunii să se țină în Romos, la 3 Iunie n. c. a doua zi de Rusalii și s'a stabilit programul ei.

S'a presintat hârtia mai nouă venită dela meseriașii români din Orăștie, prin care roagă comitetul să inactiveze secția industrială a Reuniunii, căreia voesc a-i da viață mai activă meseriașii nostri. Cererea e primită cu plăcere de comitet, având meseriașii a intra ca membrii la Reuniune și apoi reuniunea le lasă toată libertatea de desvoltare mult-puțin autonomă, pe cât o permit aceasta statutele Reuniunii (§. 2 lit. k. l., și §. 21). Comitetul institue o secție proprie a meseriașilor, primind în sec-

ție (un fel de subcomitet) pe membri propuși de meseriași și având a participa la desbaterile secției economul Reuniunii *C. Baicu*, ca delegat al comitetului Reuniunii. Despre hotărârile secției se va lua protocol, care se va transpune îndată Comitetului Reuniunii.

Comitetul a însărcinat pe secretarul Reuniunii *Ioan Moța*, a subscrie pe viitor foaia »Bunul Econom« și ca editor și ca redactor.

Expoziția de vite.

Institutul de credit și economii »Ardeleaua« din Orăștie, a pus în anul trecut la dispoziția »Reuniunii Economice« din Orăștie suma de 200 cor. cu menirea, ca acei bani să fie împărțiți de Reuniune ca premii la o eventuală expoziție de vite ce s'ar arangea prin Reuniune aici.

În ședința sa dela 11 Maiu n. comitetul »Reuniunii Economice« a hotărât să țină întâia expoziție de vite la Orăștie, în ziua ce se va fixa în adunarea generală.

La expoziție vor fi admise vitele din Orăștie și din toate comunele vecine. Un comitet special va pune la cale toate, pentru nimerită arangeare și reușită a expoziției.

Pentru azi atragem numai luarea aminte a economilor nostri din loc și din jur asupra acestei hotărâri, rugându-i a se gândi încă de pe acum la acest lucru și a se hotărî pentru participare. În cele 4—5 săptămâni cât mai sunt până la expoziție, se pot face mulțumitoare îngrijiri și pregătiri ca să se arate ce poate și poporul nostru de aici în prețiosul ram economic al ținerii vitelor.

În numărul viitor ai acestei foi se va începe publicarea programului amănunțit al expoziției. Și până atunci însă, inteligența noastră de prin sate și cetitorii buni ai acestei foi, să dea de veste economilor de vite, ca să se știe rugăji.

Să vor împărți mai multe premii în bani economilor cari vor arăta că țin vite de soiu mai curat și le știu griji mai bine.

Comitetul Reuniunii.

Pentru

Masa studenților

dela gimnasiul român din Brad.

Am publicat în »Bunul Econom« apelul pe care comisia administrativă a *Mesei studenților* dela gimnasiul nostru român din Brad, dnii G. Părău, dir., Dr. P. Oprișă, V. Boneu și Dr. Radu, profesori, l'au adresat către public, cum și normativul fondului acelei mese. Revenim azi asupra rugării profesorilor nostri dela acel gimnasiu, stăruind pe lângă oamenii nostri cu dare de mână, să binevoiască a da din toate puterile lor sprigin acestei instituțiuni de binefacere. Fondul are să crească până la suma de 10.000 cor. și atunci să va pune în aplicare, dând prânz gratuit studenților sîrguincioși dar', lipsiți, făcându-le zilele de studiu mai dulci și hrînind prin asta dragostea lor pentru școală, pentru acea școală, a căror spriginitori ajută în chip așa uman pe fiii buni și sîrguincioși.

Cu bucurie am văzut, că publicul nostru a răspuns apelurilor ce i-s'au făcut, trimițând frumusele sume pentru creșterea fondului, dar' trebuie recunoscut, încă nu în măsura în care aceasta

FOIȚĂ

INDURARE

— NUVELĂ —

Dedic aceste triste amintiri din copilărie, țaranului nostru, ca semn de recunoștință și de dragoste nemăsurată de fiu.

...— Irino fa! te aștept deseară în fundu grădinii... Să vii! Mâne plec cu răcruții.

— Viu... Da pe unde ai intrat în ogradă, George?

— Am sărit gardu prin fundu grădinii.

— Vorbește mai încet să nu te audă mama din casă.

— Nu stau mult, Irino;... mă grăbesc; am treabă; am venit numai să te întreb ceva.

— Ce-i?

ar fi de lipsă. Să sperăm că colectările și trimerile vor urma și mai repede și în măsură și mai frumoasă.

Din *Orăștie*, pe lângă contribuiriile deja făcute mai anii trecuți pentru fondul »Convictului« contopit acum în cel al »Mesei studenților«, s'au făcut ăstan contribuiri nouă pentru Masa studenților: A contribuit »Ardeleana« cu suma de 100 cor., Dr. I. Mișu 50 cor., red. »Activitatea« 50 cor. == 200 cor.,

— ear' pe lista trimisă parochului *Ioan Moța* au contribuit zilele astea: D-na Victoria Dr. Erdélyi n. Bardosy 20 cor., Dr. Stefan Erdélyi 20 cor., Dr. Romul Dobo 5 coroane, Dr. Ioan Pop 5 cor., Ioan I. Vulcu 10 cor., Iosif Orbonaș 5 cor., N. Vlad 20 cor., D. David 5 cor., Sim. Vlad 5 cor., Petru Belei 3 cor., Ioan Moța 5 cor., Valer Orbonaș 5 cor., Iuliu Florea 3 cor., Petru Barițiu 3 cor., Ioachim Muntean 2 cor., Vas. N. Bidu 2 cor., Simion Corvin 2 cor., Eftimie Costescu 2 cor., Cornel Popescu 2 cor., Petru Lula 2 cor. și N. Opincariu 2 cor. *Total: 130 cor.*

Notă: Lista stă deschisă. Cei-ce ar dori a contribui încă, se pot înscrie!

INDRUMAREA PE CĂI NOUE

II.

În țeri în cari poporul e sincer ajutorat de guvernele sale întru propășirea sa, se vede peste tot locul, că puterile muncitoare se împart pe deose-

...— Da ce, Irino, tată-tău s'a băgat la curte?

L'am văzut, ducându-se cu grecu la Galați. Să-l fi văzut cum se fudulea în haine de vizitiu!

— Ei da! Și mama s'a sfădit cu el, că de-acu toată greutatea câmpului o să cadă pe spetele ei și ale mele.

— Da-i adevărat, Irino, că și tu vrei să...?

Iasă mama din casă,... fugi!

— Da să vii!

Irina îi făcu semn din mână și din cap că: da! Să auzi o pârăitură de gard și o săritură peste șanțu din afara gardului. George se depărta, furișându-se și cotind printre vitele, cari se întorceau a lene dela păscut.

Mama Zoița se arătă în pragul ușii din afară.

— Da par'că auziuu vorbă?... Cine-a fost, Irino?

bite cărări; unele, cele mai multe, iau și aci căile agriculturii (lucrării pământului) cu ramurile sale, dar' și aci povățuiți fiind de multe Reuniuni, de multe scrieri și toi economice, și de conducătorii nemijlociți, oamenii urcă tot mai sus pe cărarea economiei *raționale*, adevărat pe calea lucrării după povețele științei; alt rënd de puteri muncitoare apoi, pornesc în măsură mult mai mare ca la noi, pe calea industriilor, meseriilor și a comerțului.

Indeosebi *comerțul și industriile* înfloresc azi foarte puternic în state cu guverne înțelepte, și poporul în aceste state își îndrumă fiii tot mai mult nu numai spre agricultură sau spre carierele intelectuale, ci și pe ale *industriilor și comerțului*.

Să nu cercăm pilde prin statele cele mari și puternice, cu comerțu și industrii de veacuri, că acolo ceea-ce vedem ne pare așa de natural, că par'că altfel nici n'ar fi fost vre-odată, și nici nu s'ar putea; nici se ne pilduim cu marele comerțu al Angliei, Franciei, Italiei, etc., țeri cu țermii spălați de mare, căci iarăși ne va, părea prea natural că acolo așa să fie; nici cu puternicile industrii ale Germaniei, Angliei, Franciei, Austriei; nici se cităm pilda unor popoare cari par'că prin naștere, prin temperament, prin toată firea lor sunt comerciale și industriale, ci se ne uităm cum se îndrumă în această privință popoare similă nouă, sau chiar poporul frate, din România, carne din-

— Nimeni, mamă. Ionel ciobănelul se întorcea cu caprele dela păscut și l'am întrebat dacă vine și capra noastră.

Să făcu un moment tăcere.

...— Uite, mamă; ear' se'norează. De câte-ori a fost vreme rea, din partea ceea veneau norii. Vezi?... De colo, de după dealu din față, în dreptul curții boerești.

Mama Zoița, răzimată de stîlpu din capetu prispei, privește, dusă pe gânduri, înspre partea în care-i arată Irina.

— Așa-i, fată-hăi. Par'că s'a schimbat lumea. Par'că era altfel, mai bine, pe vremea când eram și eu de sama ta!... Da acu, nici nu-i vara vară, nici iarna iarnă! Ia niște păcate! Tot satu muncim în sac. Par'că-i un făcut! Nu știu... Mi-aduc aminte că altă dată, pe vremea asta, era culesul păpușoilor; și ce veselie mai era!

tr'o carne și sânge dintr'un sânge, popor zis »eminamente agricol« ca și noi.

Ce fac frații noștri »agricoli« de când D-zeu le-a ajutat să-și fie stăpâni pe soarte? Să dedau și azi numai și numai cu agricultura, lăsând negoțul și industriile țerii, ca în trecut, numai Grecilor, Jidanilor, Bulgarilor, ear' lucrurile de industrie primindu-le asemenea din mâni străine sau din țerile vecine, ca odinioară?

Nu! Conducătorii înțelepți ai țerii au închis, prin 1881, granițele pentru negoțul cel mare cu produse industriale a țerilor vecine, îndeosebi a Austriei-Ungariei, și prin asta au silit țara a-și coperi trebuințele dela așezămintele comerciale și industriale proprii, ear' acestora le-a dat astfel o putere până aci neavută de a se desvolta, și urmarea a fost, că Românii s'au înmulțit tare în comerț și în stabilimentele industriale, și de unde la început lucrătorii în acele stabilimente erau aproape toți străini aduși din alte țeri, mai ales Nemți, azi, după vre-o 20 ani, peste tot locul numărul lucrătorilor români s'a urcat în chip îmbucurător. Nainte de închiderea granițelor înspre noi, România nu avea fabrici în țară aproape de loc, azi are numai pentru industriile textile 18 fabrici mari, afară de multe altele mai mici. Au mers în țară mulți fabricanți străini și ne-aflând acolo lucrători de specialitate (învățați în meseriile cutari), și-au umplut fabricile cu lucrători streini. Azi și între lucrătorii măestri (specialiști)

Iacă întrăm în toamnă și păpușoii n'au dat nici în ținte. De ai noștri, nici nu mai tragem nădejde; ia niște chircituri. De ne-am alege măcar cu hlujanii pentru vite

Ce-o fi?... nu știu și pace!...

Irina, ascultând, urmarea cu ochii norii ce se adunau din ce în ce mai deși deasupra văii satului.

— Uite, mamă, vezi?... Norii vin tot din partea ceea;... iacășa... și încongiură satu, despre pădure.

Măma Zoița rămase tăcută și posomorită, privind rotocoalele de nori, ce năzăleau despre zarea dealului din față, pe deasupra curții boerești. Mormonea încet: Ce-o fi... nu știu, și pace!

Irina strânge surcele, și vreascuri de pe lângă gard. Un vânt rece, pre-vestitor de vreme rea se întinde pe toată valea satului.

— Ia grăbește, Irino, de fă focu

sunt deja câte 40% Români, deci aproape jumătate, și numai restul streini, ear' lucrătorii nemăestri (pălmași, zileri la lucrurile comune) sunt 82% Români, adecă peste 80 din o sută.

Nu e tot la ce ne putem aștepta, dar' e negreșit un frumos pas înainte acest percent între lucrătorii specialiști, și cu timpul se vor înmulți și mai tare. Și lucrul e îmbucurător, căci el ne arată că fiii acestui popor »eminamente agricol«, pot tot așa de bine să fie și eminenți industriali și comercianți, și creșterea lor continuă ca număr, ca destoinicie și ca forță în comerțul și industria țerii, lasă să se întrevadă un viitor nu prea îndepărtat, când ei să fie stăpânii cei mai puternici ai acestor sănătoase isvoare de bogăție, pe lângă agricultura, care le-a rămas în chip natural, aproape exclusiv lor.

Ziarul »Voința Națională« din București aduce mai nou știrea, că guvernul român vrea să facă încă un mare pas de-a îndruma pe fiii poporului spre cărrările practice ale industriilor și a agriculturii raționale: Dela 1 Septembrie a anului acestuia vor să deschidă în fiecare județ (comitat) câte o școală profesională elementară de meserii sau de agricultură!

Înțelept pas! Vor fi îndată în Țară mai multe zeci de școli nouă, cari vor cuprinde pe fiii harnici ai poporului și îi vor învăța meserii bănoase sau economie rațională. Urmarea va fi, că se vor mai împuțina școlarii în școlile dă-

și pune de mămăligă; că uite, a înoptat de tot. Să stringi și țoalele cele de pe gard, că poate să ploaie la noapte. Da cine vine pe poartă, Irino? Ia uită-te, că eu nu vîd bine.

— Mama Paraschiva!

— Ei, sêrmana! I-a luat pe George în miliție.

— Ci-că pleacă mâne George.

— Ce mai păcate și cu miliția asta!

Despre poartă venea o femeie înaltă și uscățivă, cu picioarele grele și negre, par'că era o momăe.

— Bună vremea, cumătră Zoiță!

— Mulțumim, Paraschivo! Ce mai veste?

Ia réu de tot, cumătră. George pleacă mâne cu răcruții.

Vorbele Paraschivei să necau într'un plâns înăbușit.

— Rămân singură pe lume, fără nici un ajutor! De când omul meu o

tătoare de cunoștințe generale, și nu vor mai ieși din acestea atâția tineri cari după-ce au gătat școala nu știu de ce să s'apuce, ci să se vor înmulți puterile lucrătoare harnice, vor înflori meseriile, industriile și va lua un avânt bun agricultura rațională! Nimic mai bun decât aceasta.

Așa e în România la poporul frate mai mare, așa îl povățuesc acolo înțelepții lui conducători, și el, poporul, dovedește că știe tot cu atâta dibăcie să mănuească uneltele ușoare ale meseriilor, ca și coarnele grele ale plugului, și ca și arma vitejească în răsboaie. Noi Românii de aici suntem popor de aceeași fire, de aceeași aplicări, cu aceeași dibăcii. Rămâne să ne dăm seama ce e la noi de făcut și cum, dacă noi n'avem guverne care să ne îndrume și să ne facă ușurările pe care celor din Țară le face ale lor guverne.

IOAN MOȚA.

POMĂRIT

Gunoirea pomilor.

Nu e îndoială, pomul are tot atâta trebuință de gunoie ca și alte plante, dacă nu cumva și mai multă. La cultura agrilor noștri, căutăm ca plantele să urmeze unele după altele în un rînd potrivit, și ca planta ce urmează să ajungă în împregiurări priincioase; pomii rămân mulți ani, chiar zeci și sute de ani în același loc, fără să se fi

murit, Dumnezeu să-l ierte, George îmi era sprijinu. Acu se duce și el. L'oi vedea de-acum?... Nu știu!

Zoița încearcă să-i dea curaj, dar' în zadar: lacrimile Paraschivei o dovediră și pe ea. Plîngeau amîndouă.

Niște picături de ploaie mărunte și reci cu gheață le îndemnară să între în casă.

Irina înaintea vetrei, păzind ceaul cu mămăligă, se ținea și ea cât putea, să nu isbucnească de plâns. Era însă neliniștită. Oare de ce George i-a zis mînios: Da-i adevărat, Irină, că și tu vrei?... Adecă ce să vreau?... Că tata s'a băgat la curte!.. Da ce-s eu vinovată? Tot satu vorbește réu de Conu Ieni, de grecu cela. Zice că nu se mai isprăvește judecata ceea. Acu, tot satu ci-c'o să meargă la judecată. George are ciudă pe grecu. Ci-că i-a luat pă-

gândit cineva la gunoirea lor. Lipsa de gunoie este nespus de păgubitoare pomilor, și totodată proprietarului lor.

După-ce așa dară gunoirea pomilor este neapărat trebuincioasă, avem să ne îndreptăm luarea aminte asupra unei gunoiri potrivite și mai cu seamă să ne lămurim asupra împregiurării: cu ce trebuie să gunoim? și cum să gunoim?

Noi nu cunoaștem decât gunoiul de grajd. Gunoiul măestrit este puțin prețuit; dar' va veni timpul, și poate îngrabă, când și noi vom trebui să-i dăm cuvenita luare aminte. Pe cât timp avem gunoiu de grajd dindestul, sau îl putem agonisi cu înlesnire, ne putem ajuta bine cu el, căci și la pomi el ne face bune servicii. Fac însă observarea, că eu socotesc ca gunoiu nu numai părțile vârtoasa ale gunoiului de grajd, ci și cele curgicioase, zama de gunoiu, care, durere, și acum se scurge în formă de păreu din curțile multor plugari. Cine are gunoiu de grajd la îndemână, guoiască-și pomii bărbătește, nutrească-i, întărească-i.

Fiind cineva în lipsă de gunoiu de grajd, agonisească-și gunoiu măestrit. Ce fel de gunoiu măestrit? Nu voi desfășura întregă întrebarea gunoiului măestrit. Și aici ca și la cultura altor plante atârnă dela însușirea pământului, cât să se întrebuițeze dintr'un fel sau altul, din care mai mult și din care mai puțin. Eu însă nu voi vorbi aici despre îmbunătățirea pământului și des-

mētu, care i venea dela tată seu. O să-l vedă acuși, o să-mi spue el!

„Oare ce o fi auzit?.. Trebuie să fi venit în fundul grădinii. M'o fi așteptând, poate...”

Imboldită de gândurile acestea, Irina se grăbia să isprăvească cât mai repede masa.

— Să guști cu noi astă seară, cumătră Paraschivo, zicea Zoia; că suntem singure. Omu meu, știi, a plecat cu boeru la Galți.

— Mulțumim.

În tot timpul mesei, neliniștea Irinei creștea din ce în ce mai tare. M'o fi așteptând, își zicea mereu în gând. Oare de ce era mânios?

După masă, Zoia și Paraschiva, cu fețele galbene și sbârcite, cu ochii și nasurile roșii de plâns, s'au mai potolit. Vorbeau încet și cam pe ascuns, să nu audă Irina.

pre pregătirea lui pentru cultura pomilor, ci mă voiu întreține pe scurt numai despre împospătarea materiilor, ce pomul le trage din pământ. Cele mai de căpetenie materii, ce pomul le sugere din pământ sunt:

Kaliul și Fosforul. Cu gunoiul de grajd se intrupează deadreptul pământului mult azot. În tractarea cu gunoiu măestrit putem să ne lipsim de intruparea directă a azotului, pentru-că prin îngrășemintele ce conțin fosfor ni-se dă puțința de a prevedea îndirect pământul cu prețiosul azot, presupunând că pomii sunt plantați în pajiște, cum e obiceiul la noi. Astfel de gunoie în pajiște are de urmare sporirea trifoiului, mazărichei și altor plante, cari au buna însușire de-a sbea din aer și a-l transmite pământului la însemnată adâncime. Cel mai potrivit gunoiu măestrit însă pentru pajiște și îngrășarea pomilor este făina și sgura lui Toma, cari, durere, în timpul din urmă s'au scumpit. Pentru a intrupa pământului Kaliu este îndestulitoare cenușa de lemn, dacă avem îndestul la îndemână. Ea intrupează pământului în același timp și alte materii prețioase.

Prin aceste am răspuns peste tot la întrebarea, cu ce trebuie să gunoim. Dar' e de lipsă să știm și: cum trebuie gunoit.

Este lege nerăsturnabilă pentru ori-ce gunoie, ca gunoiul să fie intrupat pământului, pentru-că numai așa el poate să aibă înriurința cea mai

În camera de alături, Irina căuta în lada ei de zestre. Auzi crâmpene de fraze:

— Că, zău, cumătră Zoia, zicea Paraschiva, lui George i-e dragă Irina! De câte ori m'a rugat ca să viu să ți-o cer.

— Dacă vrea fata... Eu de, Paraschivo, ce să zic! George-i băiat vrednic.

— George zice că Irina vrea!

— Apoi dacă George pleacă în miliție!

— Dacă o fi ș'o fi, apoi când s'o întoarce de acolo.

— Da ce umbli acolo, în ladă, Irino?

— Ia-mi caut un tulpan, mamă. Credeam că l'am prăpădit.

Irina scoase, pe ascuns din ladă, un inel, și o basma cusută frumos.

binefăcătoare. Cum trebuie să-l intrupăm? Se știe, că nici în locurile de arat gunoiul nu trebuie băgat la prea mare adâncime, pentru-că astfel n'ar putea lua forma trebuincioasă, pentru a putea fi supt de rădăcinile plantelor. Dar' rădăcinile pomilor își caută în parte nutrețul afund în pământ; ear' noi gunoind numai la suprafață, din această gunoie ar trage folos numai iarba din jurul pomului. Dacă am întrebuița gunoiu vârtoș, fie de grajd, fie măestrit, vom gunoi de jur împrejur locul de sub pom, drept la marginea coroanei. Spre acest sfârșit pajiștea unde slujesc marginile coroanei pomului se desface în glijă, și se dă un rînd de săpătură, înlăturându-se pământul. Urmează așezarea gunoiului vârtoș, apoi se pune pământul și pe urmă gliile. Fără îndoială e mai potrivită îngrășarea cu gunoiu în formă curgicioasă fie acela de grajd, fie măestrit. Spre acest sfârșit gaura de jur împrejurul pomului (de care am vorbit mai înainte) se sapă mai adânc, până la rădăcini. Mai ușor însă se îndeplinește acest lucru dacă, în locul șanțului în formă de cerc se sapă la aceeași depărtare mai multe gropi, cari se umplu cu apă în care s'a disolvat (descompus) gunoiu. Zama aceasta de gunoiu se sbea în pământ, nu va avea deci să nutrească rădăcinile ierbei, ci ale pomului.

E lucru foarte ușor dacă acest mod de gunoie se face cu zamă de gunoiu (pișelău), pentru-că aceasta e

Le puse în sîn și plecă, spunând măsei că se duce la alde Gherghina, că-i clacă.

**

— Aici, Irino!

— Ai venit de mult, George?

— Iaca acu sării pârleazu.

— Hai, George, să ne așezăm sub nuc, că par'că burează.

Amândoi, așezați sub craca cea mai deasă a nukului, rămân un moment tăcuți. Norii se frământau mânioși pe deasupra văii satului, aruncând din când în când săgeți de fulgere și un huruit înăbușit, cari se perdeau departe în văzduh. Irina, cuprinsă ca de friguri, rupse tăcerea:

— De-acu când te-oi mai vedea, George?..

Numai în ciuda Mariței, aș fi vrut să ne luăm înainte de a pleca în mili-

curgăcioasă; trebuie însă purtat de grije ca ea să nu vie de-adreptul în atingere cu rădăcinile, pentru-că în acest cas poate strica pomului. Mai bine e deci, dacă gunoiu vârtos de grajd se descompune în apă și se amestecă și puțin pișelău.

Ingrășemintele în formă de pulvere se toarnă în găuri și peste ele se toarnă apă, sau după-ce s'au amestecat bine cu apă, se toarnă în găuri.

(După: *Foaia agricolă săsască din Sibiu*).

STUPĂRIT

Pregătiri în vederea apropiatei roiuri.

Dacă n'ai făcut pregătirile trebuincioase pentru prinderea roilor, e ca și când isbutește focul în sălașele tale sau undeva în apropiere; buimăcit nu știi pe ce să pui mâna. Ca să nu fim surprinși fără veste, trebuie să facem următoarele pregătiri:

1. Ne vom agonisi coșnițe bune în număr de ajuns; nu-i prea mult, dacă pentru fiecare stup ne vom agonisi 2 coșnițe. Aceste trebuie lipite pe dinafară cu o amestecătură din bălegar de vită și din cenușe, potrivit ca materiile numite să se fi uscat îndeajuns când cu prinderea roilor; altfel se face o treabă cât de slabă.

Coșnițele vechi trebuie unse și ele, îndeosebi, unde s'ar fi despoiat belegarul. Spoirea coșnițelor cu zamă de var, nu numai că le face mai frumoase,

ție; că ea s'a lăudat peste tot locu că ai s'o ei pe dinsa.

— Ei, s'o iau pe dinsa! Da nu i-am spus că nu vreau? De ce-a batjocorit pe mama. I-a zis că umblă toată ziua cu calicitu prin sat; par'că eu-s nevolnic, nu muncesc.

— Da nu știi, George!

— Ce?

— Mama Paraschiva e la noi. Stă de vorbă cu mama. Am tras cu urechea la ce vorbeau. I-a spus că ai rugat-o se mă ceară. Mama nu se împotrivesc. Dacă o fi ș'o fi, apoi când te-ai întoarce de acolo. N'ai să mă uiți, George! Ardeo-ar focu de miliție!

Vorbele Irinei erau întretăiate de un plâns înăbușit. Ea scoase din sân basmaua, cusută frumos, inelul și i-le întinse. Lui George i-să părea că un nod îi îneca suflarea. Inghițea mereu

ci le scutește de încuibarea în ele a insectelor, vermilor și tot felul de gânganii, ca microbii ș. a.

Pe dinlăuntru coșnițele se curăță cât mai bine de toate murdăriile, dacă ar fi de lipsă, dându-se cu o cârpă muțată în apă curată, pe urmă afumându-se din greu, pentru-ca să se înădușe paiangini, goange și fluturi, ce s'ar fi încuibat în ele. E și mai bine dacă coșnițele se țin câte puțin deasupra unei flacări de paie.

În clipele înainte de prinderea roiului, e bine să se frece coșnița pe dinlăuntru cu mățăcin ă și cu apă în care s'a disolvat (topit) miere sau zahăr.

În coșnița deplin curată și unsă pe dinlăuntru în modul arătat, albinele intră pe dată și sunt scutite de multe nevoi.

Cât mai bine curățite pe dinlăuntru și pe dinafară trebuie să fie și coșnițele mobile (de scândură).

2. O prăjină lungă sau mai multe, după trecință, în cari să fie acățate coșnițele de prins stupii. Prăjinile să fie ușoare, pentru a le putea purta cu înlesnire și la capătul mai subțire să fie bătut câte un cuiu, pe după care e de-a se vârteji sfoara, ce ține coșnița.

Cine în timpul roitului razimă de pomi în deosebite părți ale grădinii mai multe prăjini cu câte o coșniță, ajunge și mai îngrabă să prindă roiul. Dacă roiul nu intră într'o coșniță, intră în cealaltă.

în sec, ținându-se cât putea să nu plângă și el; îi era rușine de față cu Irina.

— Ei, lasă, Irino, nu mai plânge! N'o să mor doar' în miliție; o să mă întorc degrabă.

Pe Irina o podidi plânsul și mai tare. George o mai potolește cu un sărutat. Scoase inelul din degetu lui, îl trecu în degetul Irinei, puse pe al Irinei în degetu lui, ear' basmaua o viri în sân.

— Ei George, dacă ar fi fost să te mai adăste încă un an, ne-am fi luat.

— Ei, ne-am fi luat noi și până acum; da tată-tău s'o făcut că nu aude, când i-a zis mama odată. Vezi tu, Irino, moș Vasile o făcut rău că s'o băgat vizitiu la curte. Grecu dracului, ne-a sērăcit pe toți. Pământu care-mi venea dela tata, știi, de lângă reidiu el ni-l'a luat. A încurcat pe bietu tata în datorii, că nu s'a mai putut plăti

3. O oală și un par de care ea să fie legată, cum și balegă uscată de vită pentru afumat, la întemplantarea că roiul s'ar fi pus într'un loc de unde nu ese cu una cu două. Și mai potrivit este un foiu, care în anumite împrejurări face servicii foarte prețioase.

4. O scară lungă și ușoară, cu care stuparul se ajută când stupul se așează la înălțime mai mare.

5. Un vas cu apă. Când un roiu îndărătnic sboară prea mult, fără să se așeze, trebuie stropit în calea lui cu apă. Cu chipul acesta se domolește și-și caută în grabă loc de odihnă.

6. Una sau mai multe fețe de masă, ori lepedeauă cu cari să se acopere și scutească de arșița soarelui coșnițele cu roiul, și cari să se întrebuițeze când cu strămutarea roiului din coșnița imobilă în cea mobilă, etc.

7. Un obrăzar, care ne scutește de împunsături, și ne face să lucrăm fără sfială.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Expoziție agronomică în Budapesta. La expoziția din anul 1900 la Paris au luat parte 54 țeri, arătând lumii înaintările făcute pe terenul meseriilor, negustoriei, agriculturii, învățaturii peste tot, al artelor și literaturii. Pavilionul Ungariei a fost cercetat și el de multă lume străină. Pentru publicul din Pesta și din țeară, care n'a putut

până la moarte. Acu, tot satu e în judecată cu el. Ear' s'a dus pe la Galați, ca să mai învîrtească șurubăriile cu judecata. Și vouă v'o făcut rău. Nu-ți aduci aminte, că an vară v'o împușcat giuncanu, pentru-că intrase în țarina lui. Și ce v'a dat? Numai un galben!

— Așa e, arde-l-ar focu de grec! Da ce voiai să-mi spui, George, când ne-am văzut mai de vreme. Par'că zi-ceai că ai auzit... că și eu aș vrea să... Ce să vreau?

— Da, am auzit. Jupâneasa Lina dela curte mi-o spus că tată-tău s'ar fi lăudat că o să te bage și pe tine față în casă la grecu. E adevărat?

să vadă expoziția dela Paris,— ministrul unguresc de agricultură a dispus, ca întreaga expoziție ungurească dela Paris să fie expusă din nou în sala industriei din pădurița Budapestei. Expoziția aceasta va fi deschisă publicului 6 săptămâni.

„**Ardeleana**“ va ținea în curând o nouă adunare generală, pentru-că tribunalul din Deva, nu a luat la cunoștință ținerea adunării dela 31 Martie respective 8 April, precum se aude pentru greșeli de forme ce s'ar fi făcut în jurul convocării adunării a doua, întrucât dela cea dintâiu până la a doua nu au fost 8 zile cât s'ar fi recerut.

Insoțire de credit „Raiffeisen“.

Dumineca trecută s'a înființat în comuna Sebeșul-de-jos (lângă Avrigh) o însoțire de credit sătească sistem »Raiffeisen«. Conducătorii »Reuniunea rom. de agricultură din comit. Sibiu« și anume dl preș. D. Comșa, secretarul V. Tordășian, apoi d-nii Dr. P. Span, Romul Simu, etc., au ținut în acea comună o întrunire agricolă și cu o cale au înființat însoțirea. Ca membrii ai noiei însoțiri s'au înscris toți fruntașii acelei comune, cari constituindu-se au ales de president pe parochul Toma Doican, v. pres. propriet. Ioan Micu, membrii în direcție: Lazar Gruia, Avram Roman și George Cioca; cassar inv. George Stoica. În consiliul de supraveghiere president: notarul Alex. Neagoe, v. pres. propr. Ioan Doican și încă alți 5 membri.

Intărirea Germaniei la granița rusească. Ziarul »Köln. Ztg.« publică un articol, în care spune, că Germania va spori la granița rusească numărul garnizoanelor sale, pentru-că astfel cel puțin întrucâtva să contrabalanseze nenumăratele îngrămădiri de trupe din partea Rușilor! — Ori-și-cine va înțelege, termină articolul, urcarea aceasta a apărării, ba chiar și aceea s'ar părea natural, dacă s'ar întări frontiera cu un corp întreg de armată.

O laudabilă și înțeleaptă faptă.

Să scrie că dl Constantin Cothișel, paroch gr.-or. în Certege (Turda-Arieș), și-a asigurat vieța pe suma de cor. 20.000 și anume în favorul bisericii gr.-ort. din Certege. Fapta aceasta se laudă de sine și merită a

fi imitată de fruntașii noștri cari dispun de averi.

Iarăși un Român ucis de Bulgari. Din Salonichi se telegrafează, că în Teveția, aproape de Castoria, cinci Bulgari au tăiat în bucăți pe Macedo-Românul Ioan Sfelica, pentru-că acesta nu voise să-și dea copiii în școala bulgărească.

20 coroane a contribuit d-nul Dr. Gavriil Suciuc, avocat în Hațeg, din privilegiul căsătoriei sale cu d-șoara Hortensia Penciu din Sibiu, la fondul de 20 bani creat de »Reuniunea sodailor români din Sibiu« pentru acuirea unei case cu eventuală hală de vânzare.

Cununie. Dl Ioan Căliman și Fircu Tertilă își vestesc cununia lor ce se va celebra la 6/19 Maiu a. c. la 1 oră după amiază în biserica gr.-or. din Sibiu-vechiu. Dorim toată fericea.

Un luptător bur în Brașov.

Zilele acestea s'a oprit în Brașov, scrie »Gaz. Trans.«, căpitanul bur Otto Witte, care întrerupându-și călătoria sa spre Amsterdam, a ținut două conferențe despre aventurile și peripețiile carierei sale militare în lupta sud-africană. De origine căpitanul Witte e din Germania, de unde a emigrat și s'a stabilit acum 9 ani între Burii din republicile sud-africane. La izbucnirea războiului engleso-bur, s'a înrolat în armata generalului Cronje din partea căruia în curând a fost înaintat la rangul de căpitan. Într-una din luptele din jurul Ladysmithului a căzut în prinsoare englesă. Dimpună cu ceilalți prizonieri buri a fost dus în insula sf. Helena. De aici a scăpat în curând și a ajuns în Londra pe o corabie englesă, al cărui mașinist era o rudenie a căpitanului fugar. Din Londra a isbutit să se strecoare nesupărat de nimeni până în Amsterdam, de unde voia să plece earăși în Iohanesburg (Transvaal) unde îi rămăsese soția și copiii. Trecând peste Germania a ajuns în Port-Said, unde cu data unei petreceri s'a descoperit și a fost prins și dus din nou pe-o corabie engleză. De aici abia a putut scăpa cu înotul și cu primejdia vieții și a fost mântuit de valurile mării de-o corabie

turcească, care l-a dus până la Constantinopol, de unde peste Varna și București a sosit acum la Brașov. De aici a plecat spre Amsterdam, de unde va încerca să străbată earăși în patria sa.

Foamete în Basarabia. Un călător rus sosit în Iași istorisește, că sărăcia din cauza lipsei de hrană în Basarabia ia măsuri tot mai îngrozitoare, deoarece-ce între locuitori a izbucnit și epidemia tifusului. Se zice, că Țarul a dat pentru alinarea durerilor sume mari de bani din cassetă sa privată.

Lipsă de muncitori. În Moldova este o lipsă așa de mare de muncitori agricoli, încât mai mulți proprietari de moșii au cerut voe dela ministru, ca să poată aduce muncitori din străinătate, anume din Bucovina.

Plecările spre țeri streine. Statistica centrală reg. ung. despre emigrările din Ardeal în luna lui Martie earăși arată cea mai tristă icoană despre starea economică a sârmanei noastre țeri. S'au dat anume în Martie următoarele pasapoarte: Din comitatul Sibiului 1019, din al Treiscaunelor 1236, al Brașovului 478, Târnava-mare 387, Ciuc 397, Făgăraș 263, Alba-inferioară 253, Maramureș 240, Odorheiu 228, Târnava-mică 100. Cele mai multe s'au dat firește pentru România (3922).

Cărți postale confiscate. Ministrul român de interne a cerut autorităților în drept din Iași confiscarea tuturor cărților postale cu ilustrațiuni necuviincioase. Decisiunea s'a luat în urma plângerilor mai multor directoare de școli de domnișoare, cari zilnic primeau astfel de cărți postale pe adresa elevelor. Același lucru s'a făcut și la Galați.

Atentat contra unei comune. Un bărbat, pe care l'a părăsit soția, se infuriă, din cauza aceasta așa de mult, încât voi să prefacă în ruină un sat întreg, ca necredincioasa lui soție încă să-și afle moartea. Muncitorii băieși din comuna Behringhausen, lângă Colonia, mergând la lucru, au aflat în mijlocul comunei 14 bucăți de dinamită una lângă alta. S'a văzut, că deja fitilul era aprins, dar' cine știe din ce cauză, s'a stins și astfel comuna a scăpat de-o

groaznică nenorocire. care ar fi prefăcuto în ruine. S'a pornit cercetarea și s'a aflat, că dinamita a fost pusă de-o persoană din altă comună. Acest bărbat a avut de soție pe o fată din comuna Beringhausen, dar' tînăra nevastă l'a părăsit, fiind-că se purtea dur cu ea. Bărbatul părăsit în supărarea lui s'a jurat să-și răsbune contra soției, ear' ca să o poată omori, a voit să jertfească întreaga comună. Atentatorul dimpreună cu doi fii ai sei, au fost arestați.

Din păcatele lumii. Inainte de asta cu trei ani, morarul Franz Pamer din Hidegkut (lângă Lipova) se căsătorise a doua-oră cu văduva Bagi, care avea o fată de 15 ani și un fecior de 22 ani. Multă vreme soția și fiul acesteia, Emeric, i-au ajutat morarului la moara ce o avea la marginea comunei. Emeric s'a căsătorit însă și el, și astfel a rămas să-și ajute fiica soției, Iustina, căci mama ei trebuia să se îngrijească de trebile casei. In scurtă vreme însă tatăl vitrig a început relații de dragoste cu fata soției, și dînsa era învoită și ea cu „noua stare de lucruri.“ Mama nu știa nimic de cele-ce se petreceau la moară, între soț și fiica sa. La un an de dragoste însă, mama a băgat de seamă la fiica sa semne suspecte și a luat-o din scurt. Copila a mărturisit numai decăt, că de un an de zile stă în relații neiertate cu tatăl vitrig, și focul a fost aprins. Mama a spus fiului seu Emeric, care zilele trecute a venit la tatăl vitrig, făcendu-i aspre muștrări pentru fapta neiertată. Din asta s'au pornit la ceartă și bătaie, ear' în urmă Emeric l-a trosnit atât de puternic pe tatăl vitrig în cap, încât acesta a căzut amețit la pământ. După asta mama și fiul l-au legat fedeleș și l-au aruncat între roțile morii, carii l-au făcut numai bucățele. Fata Iustina, care fusese alungată din casă, a făcut arătare la gendarmerie; aceasta a pornit cercetare, a dat de bucățile cadavrului, și ucigașii, mama și fiul, s'au aflat arestați.

In 33 zile în jurul pământului. Din St.-Petersburg se comunică, că trenul peste marea lume puțin umblat Siberia, e gata până la Vladivostoc. De aici înainte folosind acest tren, se poate face încunjurul pământului în 33 zile, și anume: St.-Petersburg—Vla-

divostoc (oceanul pacific) în 10 zile, Vladivostoc—San-Francisco în 10 zile, San-Francisco—New-York în 4 zile, 12 ore, New-York—Havre în 6 zile, Havre—Paris în 8 ore, Paris—St.-Petersburg în 2 zile 4 ore. Laolaltă 33 zile.

Intâlnire de Domnitori la Varșovia. După cum scrie „Curier Warsichowski“ în timpul cel mai apropiat orașul Varșovia, capitala Poloniei, va primi pe trei oaspeți suverani. Cmandantul palatului împărătesc din Varșovia, spune numita foaie, a primit ordin dela Petersburg să aranjeze apartamentul de locuit al palatului, fiind-că anul acesta Regii Italiei, Spaniei și Serbiei vor face o vizită Țarului la Petersburg și în drumul lor vor rămănea câte-va zile și la Varșovia. Lucrările de aranjare în palatul din Varșovia au început deja.

Lupta națională a Polonilor. Nemții încearcă cu multă îndârjire să germanizeze pe Polonii din Germania. Zilele astea prigonirile contra Polonezilor din Posnania, provincie germană, au avut niște urmări neașteptate. Negustorii polonezi, cărora li s'a dat poruncă să își schimbe firmele lor scrise în limba poloneză, s'au hotărît să întrebuițeze peste tot limba rusească! Astfel acum se ved peste tot numai astfel de firme. De când guvernul prusian a oprit vînzarea prin chioșcuri a gazetelor poloneze, acum se găsesc peste tot numai gazete rusești. In toate școalele libere unde limba poloneză a fost oprită, în locul ei se predă limba rusească. Autoritățile germane urmăresc cu multă atenție această mișcare!

Boala Sultanului. Corespondentul din Constantinopole al ziarului „Daily Mail“ vestește că Sultanul e greu bolnav. Corespondentul adauge, că starea lui Abdul-Hamid e atât de îngrijitoare, că nu poate să se mai intereseze de conducerea afacerilor statului. Persoanele din jurul Sultanului au de fapt puterea în mână. Cu toate măsurile luate e peste puțină să se țină mult timp ascunsă boala Sultanului, și de aceea cercurile oficiale se arată foarte îngrijate temându-se de întemplări grele.

Pușcături curioase. La porunca lui Moguls Cande, la blocarea dela Amadanager, s'a pușcat contra inamicului cu gloanțe de aur și de argint. Selous, vînătorul african, prin anii 60, încă a pușcat lei cu gloanțe de aur. Plumb prin acelea locuri nu se afla, și numai cu greu se putea împoarta, la din contră aur se găsea pe loc. In decursul luptelor la granița dela Kashmir rebelii Hounzas foloseau granate, cu cari pușcau în trupele engleze. Gloanțe de petri erau deja pe la anii 1314, gloanțele de plumb abia pe la 1550. Cu gloanțe de lemn s'a folosit o parte din trupele spaniole pe insula Cuba, până-ce cei din Maschonland pușcau cu sîrme de telegraf învélite ca gloanțele.

Expoziția de vite dela Periş.

Insămnătatea expozițiilor de vite e prețuită mult acolo unde se lucrează pentru o înaintare temeinică a poporului econom.

La 23 Aprilie v. a avut loc în România la Periş o frumoasă expoziție de vite, care după raportul ce am primit despre ea, a fost adevărată sîrbătoare pentru economii din comună și jur.

Scopul expoziției era să se vadă și să se arate tuturor cum a ieșit îmbunătățit soiul de vite țărănești a locului prin împreunarea cu taurii de Algau, soi nobil ținut pe Domeniul Coroanei.

Expoziția a dovedit, că viței cu jumătate sînge Algau (și jumătate a soiului local) erau mai buni ca cei cu sînge curat local, (adecă câștigați dela tauri de același fel din loc), căci erau mult mai largi ca forme, mai plini, și a dovedit năzuința bună ce o are Administrația Domeniului Coroanei, de a ajuta poporul în propășirea sa economică.

Expoziția s'a ținut sub conducerea dlui I. Calinderu, șeful administrației Domeniilor Coroanei, și luând parte numeroasă inteligență din ținut, cum și dela București.

A tost o bucurie pentru poporul țeran interesul ce i-au arătat inteligenții și povețele ce i-au dat cu această dată, de a tinte tot mai mult spre desevîșire, oamenii și le-au pus la inimă și le vor prinde bine, urmându-le.

Aceasta să fie și a noastră năzuință aici și peste tot locul.

Invetăcel măcelar!

In măcelăria subscrisului se primește îndată un invetăcel.

Băiatul se fie în etate de 14—15 ani, bine dezvoltat și de naționalitate român.

Viitor frumos!

Aurel Papiu,

măcelar în Orăștie (Drumul țerii).

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000

(92)

Depuneri: cor. 1,750.000.

23—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8 ^o / _o ;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6 ^o / _o ;	5) arêndează și exarêndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3, 4, 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biurul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Direcțiunea.

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrațiunea foii „Bunul Econom“.

Sz. 501—1901. véghr.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉMY

Alulirótt kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §§-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbírósnak 1899. évi V. I. 226/7 számú végzése folytán Dr. Draia Eneas szászvárosi ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénzintézet javára Bintintian Nicolae és társai szászvárosi lakosok elleni 61 kor. 46 fill. eddigi valamint ezuttali 4 kor. árverés kitűzetési költségek erejéig kielégítésként lefoglalt és 640 koronára becsült szekér, tehének, uszók és sertés nyilvános birói árverésen elfognak adatni.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. V. 365/10 sz. végzése folytán Szászvároson adosok lakásán leendő eszközlésére határidőül **1901. évi május hó 30. napjának délelőtti 8 órája** kitűzetik, a midőn is a tennti ingók esetleg becsáron alól is azonban

csakis készpénz mellett fognak adatni. A befolyandó vételár pedig birói letébe fog helyezettetni.

Kelt Szászvároson, 1901. évi május hó 13. napján.

Rác Árpád,

kir. bir. véghr.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogate dposit de **scânduri**, precum și de **lemne de tot felul trebuincioase la zidiri**, cum sunt grinzi, tâlpi, căpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, îmbiiu onorațiilor cumpărători material bun, *cu cele mai ieftine prețuri posibile!*

Asemenea am în deposit **țiglă de copert** din renumita fabrică a lui **Ugron**. Țiglă groasă cu dungi ce se închee una într'alta și țiglă simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

7—

Ignatz Kotzander

În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum dela moara orașului!

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele :

Opuri, Broșuri și Placate
Bilete de logodnă și cununie
Carte și epistole

☆ Circulare & preț-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și cerere
Registre și imprimare
Anunțuri
Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Accastă tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comande prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuesc repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 5 Maiu v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

Pierde-vară. *)

Frunziş al pădurii bătrâne,
Doineşti, o tovarăşe-al meu!

Doineste şi vântul prin grâne,
Ear' apa 'n isvoare murmură
Şi spune, tot spune din gură,
Tot spune mereu.

Sub paltin aici e răcoare.
Ies umbre pe dealuri, şi per,
Născute din dungi plutitoare
De nori ce 'n grăbire s'adună
Pe munţi, aurită cunună
La margini de cer.

Mă ut la vulturul din zare
Cum zboară puternic şi lin,
Acum e cât corbul de mare,
Cât pumnul abia, cât albina,
Şi 'n urmă-l inghite lumina
Din largul senin.

S'aude pe coastă cum sună
Ciocanul; pe margini de rîu
Poporul de pasări s'adună.
E cântec pe luncă, pe creste:
Flăcăi ce cosesc, şi neveste
Prin lanuri de grâu.

Ear' norii-şi tot schimbă făptura,
Se sbuciumă 'ntr'înşii-arătări —
Işi cască balaurii gura;
Ved cuiburi de pajuri măestre,
Şi roibii cei fără căpestre
Din smircuri de mări.

*) Din volumu pus sub presă.

Prin mare trec smei cu 'notul;
Şi, eată-l, tirind un copac
Piticul cu barba cât cotul;
Ies scroafele-mării cu puii,
Şi sparge 'nchisorile Gruii
Bătrânul Novac.

Ved lupul din basme, cu laba;
Smeoice, şi codru ce-l rod.
Pe Greul-Pământului baba
Cu vraje-l ucide într'o luncă,
Şi uite, cal-galben s'aruncă,
Ear' smeui sub pod.

Frumoasă-mi răsare-o Ileană.
Şi cântă 'n cosiţa ei flori.
Ved Zinele goale 'n poiană,
Scăldându-se-ascunse 'n pădure,
Când vine-un voinic să le fure
Cămăşile 'n zori...

Dar' eată-l cu galbene plete,
Frumos, să-l ucidă de drag
La sin îndrăgitele fete, —
Copilul, născut, al tăcerii,
Ce-ţi vine prin liniştea serii
Şi-ţi şade pe prag.

Prin iarba 'nspicată el vine
Ieşit de sub mucedă stânci;
Tiptil se străcoară spre mine,
Şi capul din iarbă şi-l scoate,
Dar' iute s'asvirle pe coate
Şi-aşteaptă pe brânci.

Soseşte, s'apleacă de-aproape,
Ear' trunţile noastre s'ating;
O pânză eu simt pe pleoape,
Părënd d'un paiangen ţesută,
Şi 'n urmă pe ochi mă sărută,
Ear' ochii-mi se sting.

Mi-e teamă să-l speriu; ş-alene
Vrënd ochii de vrajă să-i scap,
Mă 'ncerc să duc mâna spre gene.
El simte, ştrengarul, se 'ntinde,
Şi mâna cu zimbet mi-o prinde,
Mi-o pune sub cap.

Şi 'n palme-ascunzând obrăjorii
Se pierde prin naltul porumb —
Ş-amestecă dealul şi norii
Şi 'n noapte pământul se 'nchiagă:
Simt, par'că topindu-se 'ntreagă
Făptura-mi de plumb.

Ear' vântul doineşte prin grâne;
Doineste tovarăşul meu,
Frunzişul pădurii bătrâne,
Ear' apa din vale murmură
Şi spune, tot spune din gură,
Tot spune mereu.

(Familia). GEORGE COŞBUC

CIOCÂRLIA

I.

Pe întinderea cerească nu se
află nici un nouoras, nici un
semn de apropierea vreunei fur-
tuni. Numai stele, aceşti ochi
vegheatori ai nopţii se ved stră-
lucind în depărtare prin nemăr-
ginitul spaţiu.

Tot astfel şi pe întinderea

pământească. Pretutindeni domnește și aicea cea mai adâncă liniște și tăcere... Nici un semn de vr'o furtună sau altă neplăcere!.. Numai unde și unde se aude murmurul vre unui riurel... Ear' pânele cele albe, care că niște mări întinse se lătesc pe șesurile țarinilor, și fânațele cele încărcate de tot felul de floricele frumoase și mirositoare ne dau una din înfățișările cele mai plăcute și cele mai atrăgătoare.

Tot s'e stai și s'e admiri ale naturii frumseții..

Dar' eată!.. timpul lin se strecoară.. zorile se ivesc și cu dinsele dimpreună se deșteaptă și o păserică din somnul ei cel dulce de peste noapte, care, sculându-se în roua cea răcoritoare și binefăcătoare a dimineții, începe a se înălța în cercuri spre cer și prin cântecul ei cel plăcut a ne anunța apropierea zilei.

Și oare ce fel de păserică s'e fie aceasta, și de ce se înălță ea în cercuri spre cer cântând până ce o perdem din vederi, și astfel se scoboară ea în jos, ear' când e ca de vr'o două prajini de sus dela pământ ca o săgeată se lasă în jos spre cuibușorul s'eu cel durat pe suprafața pământului?

Această păserică e Ciocărlia, lat. *Alauda arvensis*, L. germ. die Feldlerche, și cauza înălțării sale spre cer, când cântă, ne-o spun mai multe legende populare, dintre care cea mai frumoasă e fără îndoială cea compusă în versuri de ilustrul nostru poet V. Alexandri *].

Pe cât însă de sonor și de atrăgător e cântecul acestei păserele, pe cât de plăcut e timpul când cântă ea, pe atâta,

și poate mult mai atrăgătoare și mai frumoase, sunt legendele ei.

Deci, lăsând la o parte legenda lui V. Alexandri, în bună speranță că cei mai mulți o cunosc, și tot Românul adevărat, care știe numai ciș-ceva a cetii, ar trebui s'o cunoască, voi reproduce aicea alte legende ale acestei păserele, despre care un cântec poporan ne mai spune și următoarele:

Lie, Lie
Ciocărlie
Sbori în soare
Cântătoare
Și revină
Din lumină
Pe pământ
Cu dulce cânt *].

II.

Cea dintâiu legendă, pe care am auzit-o dela o Româncă din Siret, e cea următoare:

Au fost odată un împărat și o împărăteasă foarte avuți, omenoși și cinstiți de cătră toți supușii lor și împărații de prin prejur. Aceștia, de cum se treziră și văzură lumina soarelui, petrecură totdeauna în frica lui D-zeu, și de aceea aveau toate celea ce trebuia, numai un singur lucru le lipsea.. n'aveau nici un prunc. Și.. Doamnel ce n'ar fi dat ca s'e aibă și ei un prunc!.. Nu era zi ca s'e nu împărțească milostenii și daruri pe la s'ermani, nu era zi s'e nu se roage lui Dumnezeu, doară, doară, le dăruiește și lor un prunc.

Dar' trecură mulți ani la mijloc și dorința lor încă tot nu li-s'a împlinit.

În urma urmelor, tocmai când pierduseră toată nădejdea

că se va putea numi și ei cândva părinți, le-a ascultat Dumnezeu rugăminta și le-a dăruit o fiică, pe care o numiră Luminoara. Și ei de aceea o numiră astfel: una, pentru-că era foarte frumoasă, și al doilea fiindcă era pentru dinșii ca o lumină, ca lumina ochilor, și unde se ducea ea, acolo se duceau și ei.

Luminoara trăia, ca și părinții s'ei, în frica lui Dumnezeu, și cu cât creștea mai mare, cu atâta se făcea mai frumoasă și mai fermecătoare. Și tocmai din pricina aceasta nu eșea ea la preumblare, temându-se ca s'e nu o deoache cineva sau s'e nu i-se întâmple altă nenorocire.

Însă într'o zi, n'are maică-sa ce face și o întrebă: de ce nu se duce și ea, ca alte fete de împărat, la preumblare, de ce șade numai acasă?..

Luminoara răspunse maicei sale și-i zise că ea, numai dacă voiesc părinții ei, îndată se va duce la preumblare. Și într'adevăr că, colea de cătră sară, cam pe timpul acela când se scoboară soarele spre apus și e mai frumos și mai plăcut de preumblat, a eșit și ea întâiași-dată în grădina împărătească. În grădina aceasta a umblat ea încolo și înapoi până ce a dat de o ușiță mică, care ducea spre un șes întins și frumos, și cum a dat ea de ușița aceasta a deschis-o și-a eșit printr'insa afară în șes. Pe șesul acela apoi preumblându-se cât s'a fi preumblat, a început ea a privi mai de aproape întreaga fire, care i-s'a înfățișat dinaintea ochilor și nu se putea destul mira de frumseța ce o vedea în toate părțile. Însă ce i-a plăcut ei mai mult dintre toate câte a văzut, a fost soarele, care se scobora încet spre apus.

*) Opere complete. Legende, p. 115.

*) V. Alexandri.

Mult timp a stat ea și s'a uitat la soare cum apune și mult timp după apusul lui la razele sale cele luminoase, care ca niște fire nemărginite de aur se întindeau pe câmpia cerului.

Așa de tare îi plăcu ei cum apune soarele, încât în toată sara eșia să privească apusul lui. Și atâta ce a eșit și atâta ce a privit la dînsul, până ce în urma urmelor s'a îndrăgostit de el.

Ear' după-ce s'a îndrăgostit acum de soare, a început din ce în ce a se supăra și a se usca până ce s'a îmbolnăvit cum se cade.

Părinții săi, văzând-o astfel, se întristară și o întrebă: ce-i lipsește de se usucă așa de tare?... ce durere are?...

Ea dintru început nu voi să le spună nimica, ear' mai pe urmă, văzând că părinții tot una o întreabă, le răspunse că trebuie să se despărtească de dînsii și să meargă în lume ca să-și caute norocul.

Părinții săi, auzind ce și-a spus în gând fiica lor și avînd-o numai pe dînsa, începură a plînge și-i se tîngui ca niște prunci și o îndemnară prin cele mai duioase cuvinte ca să nu-i părăsească, căci cine știe ce poate să i-se întâmple în calea pe care voește să se pornească; însă văzând lela un timp că numai de geaba i-i toată vorba și sfatul, că Luminioara numai decât voește să plece în lumea largă ca să-și caute, după-cum spunea ea, norocul, nu se mai încercară a o opri, ci o binecuvîntară și-i detără toate cele trebuincioase de drum.

Luminioara, luându-și rămas bun dela părinții săi, s'a pornit cu Doamne ajută în lume, ca să-și caute palatul cel strălucitor și

măreț, în care auzise ea, acuma dela cine va fi auzit, că locuiește alesul inimei sale, adică soarele. Dar' în calea cea lungă și necunoscută multe nenorociri și neajunsuri o așteptară.

Dintru început i-a mers cum i-a mers, pentru-că avea câte-i trebuia, avea ce mânca și cu ce se îmbrăca, dar' cu sfîrșitul lucrurilor acestora s'a sfîrșit și tot binele ei.

Și așa mergînd ea zi după zi, noapte după noapte, cât va fi mers și pe unde va fi mers, destul atâta că după o cale de mai multe zile a ajuns într'o pustie foarte mare, unde nu era nici un suflet de om de zărit și unde i-se sfîrșise acum și merindea ce a fost luat-o de acasă.

Astfel călătorind ea prin pustia aceea ajunsese într'un târziu la un loc, unde se aflau o mulțime de oameni morți. Cum a văzut ea morții aceștia așa de tare s'a înspăimîntat, că a început să tremure, cum tremură varga, de frică însă ducîndu-se mai încolo și uitîndu-se mai bine în toate părțile, s'a încredințat că pe locul acela a trebuit să fie o bătălie foarte mare și cruntă, de aceea sunt atâta oameni morți. Și fiindcă acolo erau foarte multe vestminte de cătane, — ce i-a picat ei prin minte?... să-și ia și ea un vestmînt de acestea ca să se îmbrace cu dînsul, și și-a luat un straiu hășăresc, s'a îmbrăcat cu dînsul și apoi s'a pornit earăși mai departe.

Mergînd ea, acuma cât va fi mers, dete de un cal foarte frumos, și cum dete de dînsul a stat mult pe gânduri, și îl prinse, se sui pe dînsul călare și plecă mai departe toată ziua aceea, până ce în urmă dete de o mulțime de oameni vii, pe care îi

cunoscî îndată pe îmbrăcămintele lor că sunt ostași.

Ostașii aceștia, cum o zăriră dea-una se repeziră asupra ei și o prinseră, socotind că este vr'un spion. Dar' după-ce se adevări, că ea nu este spion, îi detără drumul, o luară apoi în slujba lor și se duseră cu dînsa într'o bătălie. În bătălia aceea fură ostașii de cătră dușmanii lor învinși și cari voră să scape cu vieată începură a fugi încotro îi duceau ochii și picioarele.

Luminioara noastră însă scăpînd cu obrazul curat din prinsora și învălmășeala în care căzuse, se porni mai departe în treabă și în drumul său. Ear' după-ce se porni se duse, călare pe calul ce l-a aflat mai nainte, până ce ajunse într'un târziu la o fîntînă, unde dete peste o babă bătrână-bătrână, care torcea pînjenis.

Baba aceea se numea Intuncime, și era foarte bucuroasă când cineva o numea astfel, pentru-că era blăstemată să poarte vestminte negre și la față încă era foarte neagră.

(Va urma).

Firma cea nouă.

Toți îl iubiau și compătineau pe Toma Hall. Era foarte duros a vedea un tîner așa de frumos dat beuturii — făcut rob al acesteia; și, pare că Toma a ajuns din întemplantare și fără să știe în societatea unor oameni destrăbălați. Se deschise o cărcimă nouă în apropierea atelierului [lucrătoare] unde el lucra, și împreună

cu alții, el avea obiceiul să între la câte un păhar de bere. După ce începea frigul, lua câte o beutură mai tare, beuturile spirtuoase îi priiau. Toma a urmat a face așa și azi și mâine, a prins a îndrăgi beuturile tari, până-când, după un timp oare-care, oamenii au început a-l vedea eșind dela „Curcubeu“, așa era firma sau numele acelei cârcime — impletindu-se, amestecându-se, și cu simțurile timpite de spirtuoasele păharului îmbătător.

Întemplantarea cu Toma era foarte întristătoare. El era din o familie tare cinstită, a avut o creștere religioasă și, până nu ajunsese în cursă, a fost un fiu și frate vrednic de toată iubirea; după căderea sa, prietenii l-au sfătuit să se îndrepte, și preoții l-au îndemnat să se lasă de beutură; da, toate mijloacele s'au întrebuințat pentru a-l întoarce la calea cea adevărată, însă toate încercările se păreau a fi zădărnice. Toma era încătușat în lanțurile nevăzute ale alcoolului. Familia sa îl plângea ca fiind pierdut, și soră sa, cârpindu-i hainele lui toate sdrob, vărsa lacrimi ferbinți pe ele.

«Vai! aceste găuri nu se mai pot astupa», suspină Geni, întorcând haina sdrențuită a lui Toma. În zilele, când capul îi era mai limpede, Toma se gândea la cinstea și vrednicia lui, dar' pe dată ce era, stăpânit de „Curcubeu“, se schimba și devenia cu totul nepăsător.

Geni, care n'a încetat nici pe o clipă a iubi și compătimi pe fratele său, și-a călcat pe inimă, i-a luat hainele și le-a reparat rind pe rind pe toate, cât se poate de bine.

Ea și-a zis: «Prin bunăvoință, poate, îl voiu recâștiga», și când el sosea acasă în starea cea mai ticăloasă, îl întâmpina în mod pacinic și cu iubire.

Când, — de cu primăvară, arborii începeau a înmuguri, Toma a venit odată acasă și se vedea a fi îngândurat. Se desmetecise după o îndelungată beție.

La razele cele din urmă ale soarelui ce tocmai apunea, soră sa se apucă să repareze niște pecticituri vechi.

Toma se așază de o parte a ei, și tăcut observă timp îndelungat răbdătoarele degete.

«Acesta e lucru ostenicios, Geni», zise el. Soră sa îi arătă cusătura.

«Vai», zise Toma, «aceasta nu e altceva decât o legătură de sdrențe».

«Da, Toma; și o legătură de sdrențe ar fi cea mai potrivită firmă de acățat dinaintea ușii unei cârcime», zise Geni întristată.

Toma n'a răspuns nimic. Tăcând a privit sdrențele.

În dimineața următoare Toma merse la lucru, și timp de două, trei săptămâni nu s'a mai îmbătat.

Se uita la „Curcubeu“, dar în lăuntru nu intra.

«Auleo! Ce e cu Toma Hall?» zise Sincler cârcimarul dând altui oaspe o sticlă de rachiu, care era beutura cea mai plăcută a lui Toma.

Sincler însă nu era singurul, care se mira de schimbarea purtării lui Toma. Toma mergea zi de zi la lucru; în fiecare sara venea treaz acasă și, după un timp îndelungat, merse și la ser-

viciul D-zeesc în biserică. Atunci oamenii au început a crede, că Toma a devenit serios, și că a început a se îndrepta.

(Va urma).

Românul o cumpenește din gură.

Românul era la coastă la un Sas. Când colea la cină Sasul pune pe masă alătura cu mămăliguța un mare vraf de brânză. Românașul cu deosebire la brânză se trăgea' ceea-ce făcea cu Sasul toate puterile să și-le peardă. De la un timp simțea că are să crepe de părere de rău, dacă n'a zice nimic și Românașul îi adăpostește toată brânza.

— «Apoi frate Ioane! zice Sasul, griji, că n'o să-ți umble bine, dacă îndopi în tine atâta brânză mai numai goală, — mai dă si cu mămăligă, căci altcum te încui!»

— «De aceea nu purta grije vecine Hans, Știu eu cum s'o cumpeneșc din gură, de nic dracul n'are să-mi fie, — ve vedea.»

Gr. Sîma.

